

Se mottakertabell

Vår ref.	Deres ref.	Dato
15/04831-3	15/1272	03.02.2016

Innspill til LMDs melding om jordbruksnæringa

Vi takker for invitasjonen til å komme med innspill til en viktig melding for hele landbruksnæringa. Vi viser til presentasjonene som ble gitt på innspillmøtet den 12. januar, og ønsker i tillegg å gi et samlet skriftlig bidrag til arbeidet med jordbruksmeldingen. Jordbruket vil bli én viktig faktor i det grønne skifte vi står ovenfor og forskning og utdanning innen et bredt spekter av relevante fagområder vil bli avgjørende for å lykkes.

Regjeringa ber om konkrete innspill på noen sentrale spørsmål som vi ønsker å svare på.

Spm. 1: Hvordan sørge for mer bærekraft og samtidig øke og effektivisere norsk matproduksjon:

Av Norges dyrkbare areal blir nær 90 % brukt til fôr. Vi må derfor bruke mer av de nasjonale fornybare naturressurser (gras/beite, tang/tare og sopp/gjær dyrket på cellulose) som fôrgrunnlag. Det kan bl.a. gjøres ved å effektivisere innhøsting, etterbehandling og lagring av fôr. I tillegg øke fordøyeligheten av fôr (gras og bygg), øke husdyras kapasitet og effektivitet i fôropptak og fôrutnyttelse, samt utvikle nye bruksområder for restråstoff/biprodukter. På disse områdene foregår det mye bra forskning, blant annet gjennom «Foods of Norway» - NMBU's SFI (2015-2022). I tillegg er det stor teknologisk satsing på å utvikle nye anvendelser av såkalte plussprodukter, blant annet i Norilia.

Øke og effektivisere norsk matproduksjon betyr fortsatt satsing på fôrområdet, men det må sees i en helhetlig strategi som også inkluderer kunnskapsutvikling innen et bredt spekter av fagområder som:

- Sortsutvikling innen gras og korn tilpasset våre klimaendringer
- Videreutvikle integrert plantevern og presisjonsagronomi
- Jordvern og optimal bruk av jorda: Utvikle avanserte jordsmonnsskart koblet opp mot høydekart og meteorologiske data (NIBIO)
- Videreutvikle brede avlsmål for våre husdyr ved hjelp av avansert genetiske og statistiske metoder

- Sjukdomsforebygging for våre husdyr gjennom genetikk, stell, fôring, hygiene, overvåkningsprogram og gode innredninger som fremmer trivsel og god helse
- Atferds- og velferdsstudier
- Maskinutvikling og robotisering

Disse viktige aktivitetene må fortsette og helst øke. Landbruksnæringa sammen med offentlige midler bør derfor intensivere sin FoU-innsats på disse områdene. Kunnskapen må lett kunne tas i bruk. Offentlige støtteordninger gjennom Innovasjon Norge og Skattefunn er svært viktig tiltak for innovasjon og gründerskap som vi er glad for styrkes og videreføres.

Sentrale områder med et stort potensialer for framtidige innovasjoner vil være:

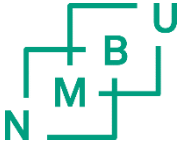
- Bioprospektering på land og hav
- Teknologi- og kunnskapsoverføring fra oljebransjen til landbruk
- Blå-grønn teknologi- og kunnskapsutveksling (begge veier).
- Nye bærekraftige energiløsninger med utgangspunkt i gardens ressurser (skjer mye innen veksthusnæringa)
- Nye anvendelser av enkeltstoffer fra husdyrprodukter til farmasøytisk industri, medisin eller andre nisjeprodukter (antibody-produksjon fra egg, sårheling fra skallhinne, etc.)
- Ny agronomisk praksis i en klimaendret framtid med mer nedbør og lenger vekstsesong.
- Tettere kobling mellom utdanning og samfunnets behov for kunnskap for å få til et grønt skifte og en sirkulære bioøkonomi innen norsk matproduksjon

For å følge opp disse punktene vil vi foreslå at Norges forskningsråd starter et nytt forskningsprogram med tema bioprospektering av terreriske ressurser på lik linje med bioprospektering i hav. Videre bør universitetene og høyskolene få en sterkere finansiell uttelling for utdanning og praksis innen gründerskap og kommersialisering enten ved sterkere grunnfinansiering eller gjennom RBO-modellen. Samtidig må universitetene sikres tilstrekkelig grunnfinansiering slik at utdanningen til enhver tid er kompetitiv og relevant for samfunnets behov. Bl.a. kan sentrale landbruksfag med få studenter på den måten sikres.

Spm 2: Hvordan redusere og forenkle virkemiddelapparatet:

Virkemiddelapparatet skal stimulere til økt og mer effektiv norsk matproduksjon. Da må hele landet tas i bruk og virkemiddelapparatet må være tilpasset svært ulike klimatiske og topografiske forutsetninger. Eventuelle reduksjoner må sørge for å ikke komme i konflikt med de overordnede målsettingene. Det bør derfor foretas en konsekvensutredning slik at eventuelle planlagte endringene i virkemiddelbruken fortsatt vil være i tråd med de nevnte målsettingene. Det er imidlertid rom for at søknadsprosedyrer og rapporteringer forenkles gjennom mer digitalisering og web-baserte løsninger.

Når det gjelder U&H-sektoren bør virkemiddelapparatet i større grad premiere samarbeid mellom U&H-sektoren slik at mangfoldet i utdanningstilbudet og effektiv bruk av de samlede midlene sikres best mulig.

Spm. 3: Større frihet for næringsaktørene:

Frihet for bonden og matindustrien er knyttet til stabile og gode rammevilkår knyttet til produksjon, innsatsfaktorer og mottaksplikt til avtalt pris. Det som sikrer dette best er samvirkemodellen. Gjennom landbrukssamvirkene har produsentene kontroll fra jord til bord. Samvirkemodellen har også ført til 3-partssamarbeidet og årlige jordbruksavtaler som resultat. Det gir forutsigbare rammer.

Friheten til den enkelte bonde eller bedrift må ikke stå i motsetning til samarbeid om felles nasjonale mål for en bærekraftig økt matproduksjonen i hele landet.

Spm. 4: Bedre konkurransekraften for jordbruksnæringa og tilhørende verdikjede

Viktigste grepet for å øke konkurransekraften er å ta ut synergier når hele verdikjeden sees i sammenheng, fra jord til bord. Organiseringen av landbruket er en nøkkelfaktor, men òg ha kunnskap om optimal bruk av ressursene, best praksis langs hele verdikjeden og god markedskunnskap. Et framtidig marked i den kommende sirkulære økonomien vil etterspørre ressurseffektive, teknologidrevne og klimavennlige innovasjoner. For å sikre det må forskning, utdanning og utvikling spille på lag med næring og myndigheter.

Norsk matproduksjon kan vanskelig konkurrere på pris alene og et fortsatt effektivt tollvern er derfor en forutsetning på enkelte sentrale matvaregrupper. Det hindrer imidlertid ikke en sterk og økende konkurranse innen matsektoren. Norge må møte denne konkurransen med bedre kvalitet enn konkurrentene. I kvalitetsbegrepet inngår både produktkvalitet, dyrevelferd, bærekraft og etikk (ordnede arbeidsforhold, barnarbeid, nedhogging av regnskog, etc.). Norge skal fortsatt være et foregangsland og ligge i tet når det gjelder kvalitet i vid forstand. I tillegg skal smartere bruk av ressursene, avansert logistikk og større grad av robotisering holde prisene på et akseptabelt nivå i forhold til konkurrentene.

Ta gjerne kontakt dersom det ønskes utfyllende kommentarer til våre innspill.

Vennlig hilsen

Halvor Hektoen
Prorektor

Ragnhild Solheim
Forskningsdirektør